

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 1

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 1. – 772 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Зміст

ПРИВІТАННЯ ГОЛОВИ ВЧЕНОЇ РАДИ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ», АКАДЕМІКА С. В. КІВАЛОВА	17
---	----

СЕКЦІЯ 1. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ, ФІНАНСОВОГО ПРАВА

<i>Ківалов Сергій Васильович</i> ДЕРЖАВНА ЦІЛЬОВА ПРОГРАМА ЯК ЗАСІБ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ	19
<i>Біла-Тіунова Любов Романівна</i> ОКРЕМІ НОТАТКИ ЩОДО «ПРИНЦИПУ РІВНОГО ДОСТУПУ» І «ПРИНЦИПУ НЕДИСКРИМІНАЦІЇ» У ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ	22
<i>Білоус-Осінь Тетяна Ігорівна</i> ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕДУР ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТИ ТА НАУКИ	26
<i>Даниленко-Негара Юлія Сергіївна</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ НОРМАТИВНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВИЛ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ У ЗАКОНОДАВСТВІ ПРО ДЕРЖАВНУ СЛУЖБУ	28
<i>Козачук Діана Анатоліївна</i> ЩОДО ОБСЯГУ ПРАВА НА АПЕЛЯЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	32
<i>Негара Родіон Віталійович</i> УСНІЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ АКТ В ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ	35
<i>Осадчий Анатолій Юрійович, Закаленко Олена Василівна</i> СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ	38
<i>Слободянюк Марина Анатоліївна</i> ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.	42
<i>Стрельников Андрій Вікторович</i> АНТИКОРУПЦІЙНА СУБ'ЄКТНІСТЬ ПАТРОНАТНИХ СЛУЖБОВЦІВ: РЕТРОСПЕКТИВА НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ	44
<i>Фролова Євгенія Ігорівна</i> ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ.	48
<i>Чердинцев Юрій Герасимович</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ АТЕСТАЦІЇ СЛУЖБОВЦІВ МИТНИХ ОРГАНІВ	50
<i>Назарчук Анастасія Валеріївна</i> ЩОДО СУБ'ЄКТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНОСТІ ТА ПРОТИДІЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ У ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ	53
<i>Піть Ігор Юрійович</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ФІНАНСАМИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ	56
<i>Бевзюк Ангеліна Костянтинівна</i> АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ ЗА ОЗНАКОЮ СТАТІ	59
<i>Данілов Олександр Дмитрович</i> НАВЧАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ СУДОВОЇ СИСТЕМИ	62

Кісліцина Ірина Олександрівна УЧАСТЬ ПРОКУРОРА В УКЛАДЕННІ УГОД ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО КОРУПЦІЙНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ТА ЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.	351
Ковальчук Інна Сергіївна ПІДТРИМАННЯ ПУБЛІЧНОГО ОБВИНУВАЧЕННЯ ПРОКУРОРОМ : ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКТИЧНИЙ ПІДХІД.	355
Кравченко Марина Олександрівна ЛЕГІТИМНІСТЬ ЯК ОДНА З ОЗНАК СУДОВОЇ ВЛАДИ.	357
Кубасенко Андрій Володимирович КРИТЕРІЙ ТА ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ: ДОСВІД АЗІЙСЬКИХ КРАЇН	359
Храпенко Олена Олегівна ОНЛАЙН-КОНСУЛЬТАЦІЇ ТА ЦИФРОВІ ПЛАТФОРМИ: НОВА ЕРА НАДАННЯ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ	362
Нестерчук Лілія Петрівна НАЦІОНАЛЬНЕ АНТИКОРУПЦІЙНЕ БЮРО УКРАЇНИ У СИСТЕМІ АНТИКОРУПЦІЙНИХ ІНСТИТУТІВ: ІСТОРИКО-ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ	366
Гривенко Владлен Вікторович ЩОДО ВПЛИВУ ВОЄННОГО СТАНУ НА ІНСТИТУТ АДВОКАТУРИ	370
Зубрицький Олександр Олександрович ЗМІНИ В ДИСЦИПЛІНАРНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ДОСВІД ВКДКА	372
Мозгалюв Віктор Юрійович ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ПРИ МІЖНАРОДНИХ ПЕРЕДАЧАХ ТОВАРІВ ВІЙСЬКОВОГО ТА ЦИВІЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.	375
Чорний Максим Михайлович ЩОДО ЗОВНІШНЬОГО ВИГЛЯДУ ПРОКУРОРА	379
Шербатий Роман Романович ПРОФЕСІЙНА МОТИВАЦІЯ КАНДИДАТІВ НА ПОСАДУ СУДДІ У КОНТЕКСТІ ДОБОРУ ДО МІСЦЕВОГО СУДУ	381
СЕКЦІЯ 8. ТРУДОВЕ ПРАВО ТА ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ Й ПРАКТИКИ	
Чанишева Галія Інсафівна ПРАВО НА СТРАЙК ЗА ПРОЄКТОМ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО КОЛЕКТИВНІ ТРУДОВІ СПОРИ»	386
Бориченко Катерина Валеріївна ЩОДО ПРАКТИКИ ІНДЕКСАЦІЇ ПЕНСІЙ В УКРАЇНІ	390
Бурак Володимир Ярославович ПРО ПОШУК НОВОЇ МОДЕЛІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.	393
Венедіктов Сергій Валентинович ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.	396
Вишинецька Світлана Василівна ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ВИМОГ ДИРЕКТИВИ 2019/1152 ПРО ПРОЗОРИ ТА ПЕРЕДБАЧУВАНІ УМОВИ ПРАЦІ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ.	399
Lagutina Iryna Victorivna ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND SAFETY AND HEALTH AT WORK.	401

Гаращенко Людмила Петрівна

ОСОБЛИВОСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ СЕРЕДНЬОГО ЗАРОБІТКУ ПРАЦІВНИКАМ, ПРИЗВАНИХ НА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 404

Краснов Єгор Володимирович

СУДОВИЙ І ПОЗАСУДОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ. 407

Наньєва Марія Іванівна

ЗАХИСТ ПРАВ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. 410

Панченко Анна Олександрівна

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РЕСПУБЛІЦІ КАЗАХСТАН: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ. 413

Пожарова Оксана Вікторівна

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕВЕДЕНЬ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. 416

Шукін Олександр Сергійович

ЩОДО ПЕРЕБІГУ ОКРЕМИХ СТРОКІВ ЗВЕРНЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ ДО СУДУ ЗА ЗАХИСТОМ ТРУДОВИХ ПРАВ 419

Білик Олександр Сергійович

СИСТЕМА ПРИНЦИПІВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ТРУДОВОГО ПРАВА: СУЧАСНИЙ СТАН І НАПРЯМИ РОЗВИТКУ 423

Горбаченко Ерік Сергійович

ОСНОВНІ ТРУДОВІ ОБОВ'ЯЗКИ РОБОТОДАВЦЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА 425

Жученко Руслан Олегович

ПІДСТАВИ ПРИПИНЕННЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ ЗА ПРОЄКТОМ ТРУДОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ 427

Калиновський Роман Михайлович

ГАРАНТІЇ ПРИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННІ ОСІБ ІЗ СІМЕЙНИМИ ОБОВ'ЯЗКАМИ. 430

Карпенко Олександр Олександрович

ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ОРГАНІВ СОЦІАЛЬНОГО ДІАЛОГУ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ОКРЕМИХ КРАЇН ЄС 433

Краснова Анастасія Валеріївна

ПРАВО НА ІНФОРМАЦІЮ ТА КОНСУЛЬТАЦІЇ У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ДІАЛОГУ 436

Мелешко Олексій Андрійович

ВИДИ ДИСКРИМІНАЦІЇ В ТРУДОВОМУ ПРАВІ ТА ЇХ СПІВВІДНОШЕННЯ ІЗ ФОРМАМИ ДИСКРИМІНАЦІЇ 439

Мензатул Дмитро Володимирович

ЮРИДИЧНІ ОЗНАКИ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВІ ТА СПРИЯТЛИВІ УМОВИ ПРАЦІ. 442

Мирончук Владислав Володимирович

СТОРОНИ КОЛЕКТИВНОГО ДОГОВОРУ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ. 445

Онуфрієнко Дар'я Віталіївна

ПІДСТАВИ ВИНИКНЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИН З ПЕДАГОГІЧНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ 448

Сітніков Микита Романович

ПРИНЦИПИ ВЕДЕННЯ КОЛЕКТИВНИХ ПЕРЕГОВОРІВ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ 451

Соколов Дмитро Сергійович

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ СЛУЖБОВОГО ЧАСУ ТА ЧАСУ ВІДПОЧИНКУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ 454

Ключові слова: штучний інтелект, охорона праці, безпека, психічне здоров'я, права, роботодавець, працівник.

Keywords: Artificial Intelligence, Occupational Health, Safety, Mental Health, Rights, Employer, Employee.

Гарашенко Людмила Петрівна

Верховний Суд,

науковий консультант, кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ СЕРЕДНЬОГО ЗАРОБІТКУ ПРАЦІВНИКАМ, ПРИЗВАНИХ НА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Відповідно до попередньої редакції частини третьої статті 119 КЗпП України, роботодавці зобов'язувалися зберігати за працівниками, призваними на військову службу (строкову, за призовом осіб офіцерського складу, під час мобілізації, на особливий період, з числа резервістів в особливий період або за контрактом), не лише місце роботи й посаду, а й середній заробіток.

Проте, з набранням чинності Законом № 2352-IX (19 липня 2022 року), відбулися зміни в регулюванні трудових відносин зазначених категорій працівників [1]. Роботодавця було звільнено від обов'язку збереження середнього заробітку, натомість за працівниками зберігаються лише місце роботи та посада. Держава забезпечує їм виплату грошового забезпечення військовослужбовця у встановленому законом розмірі.

Ці законодавчі зміни спричинили численні судові спори, зокрема, які розглядалися Верховним Судом.

Так, у справі № 753/12209/22 Верховний Суд погодився з висновком судів попередніх інстанцій про те, що обов'язок роботодавця щодо збереження середнього заробітку за працівниками, призваними на військову службу за призовом під час мобілізації, передбачався включно до дня, що передує дню набрання чинності вказаним Законом (18 липня 2022 року). З 19 липня 2022 року правові підстави для збереження середнього заробітку за таким працівником відсутні [2].

В іншій справі, № 204/10216/22, Верховний Суд, посилаючись на рішення Конституційного Суду України № 5-р/2018, зазначив, що держава має право переглядати соціальні виплати, виходячи з фінансово-економічної ситуації, особливо в умовах воєнного стану. Припинення виплати середнього заробітку мало на меті привести трудові відносини у відповідність до Закону № 2352-IX та оптимізувати державні видатки. Суд також врахував, що військовослужбовці отримують грошове забезпечення, що частково компенсує втрату середнього за-

робітку, а отже, відсутні правові підстави для збереження середньої заробітної плати працівникам, призваними на військову службу з моменту набрання чинності Закону № 2352-IX [3].

На відміну від інших категорій працівників, питання збереження виплат суддям, призваним на військову службу, набуло особливої актуальності та гостроти. Це зумовлено конституційними принципами незалежності суддів та несумісності їхнього статусу з іншими видами діяльності. У судовій практиці адміністративних судів виявилася неоднозначність у підходах до вирішення питання виплати суддівської винагороди суддям, які перебувають на військовій службі. Суди першої та апеляційної інстанцій демонстрували розбіжності в оцінці нормативного регулювання цього питання, особливо з огляду на вищезгадані конституційні принципи. Однією з ключових причин цих спорів стало різне тлумачення та застосування змін, внесених до частини третьої статті 119 КЗпП України, у контексті регулювання виплати саме суддівської винагороди. Слід зазначити, що Закон України «Про судоустрій і статус суддів» № 1402-VIII, зокрема його стаття 135, не містить прямого окремого регулювання щодо виплати суддівської винагороди суддям, які проходять військову службу, особливо в умовах особливого періоду.

До набрання чинності Законом № 2352-IX, голови судів видавали накази про увільнення суддів від здійснення правосуддя у зв'язку з військовою службою зі збереженням місця роботи, посади та середнього заробітку, що базувалося на попередній редакції статті 119 КЗпП України. Суддям виплачувалася повна суддівська винагорода. Після набрання чинності Законом № 2352-IX до наказів про увільнення суддів вносилися зміни, якими виключалося положення про збереження середнього заробітку. Виплата суддівської винагороди була припинена, що і стало причиною звернення суддів до суду.

З огляду на відсутність єдиної судової практики та необхідність вирішення виключної правової проблеми щодо співвідношення норм Закону № 1402-VIII та КЗпП України у питаннях виплати суддівської винагороди військовослужбовцям, справу № 320/10955/23 було передано на розгляд Великої Палати Верховного Суду [4]. У цій справі позивач вважав, що чинне законодавство не передбачає зупинення виплати суддівської винагороди суддям, які проходять військову службу в Збройних Силах України, а тому просив суд визнати протиправними дії Верховного Суду щодо припинення нарахування та сплати йому, судді Верховного Суду, суддівської винагороди з 19.07.2022; визнати протиправним та скасувати наказ голови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 19.07.2022, відповідно до якого відбулось припинення цих нарахувань; зобов'язати Верховний Суд відновити нарахування та виплату суддівської винагороди; стягнути з Верховного Суду недоотриману суддівську винагороду за період з 19.07.2022 по день ухвалення судового рішення.

Велика Палата ВС зазначила, що при співвідношенні норм частини третьої статті 119 КЗпП України та статті 135 Закону № 1402-VIII слід мати на увазі,

що вони є самостійними, регулюють різні правовідносини, а тому при їх застосуванні неприйнятні правила щодо застосування загальної та спеціальної норми. Призначення і звільнення судді з посади охоплюється сферою публічних відносин, разом з тим у нього виникають трудові відносини з відповідним судом, про що прямо зазначено в статті 125 Закону № 1402-VIII, згідно з якою припинення повноважень судді є підставою для припинення трудових відносин з відповідним судом, про що голова суду видає наказ. Ці відносини виникають на підставі наказу про зарахування судді до штату відповідного суду, про що також ідеться в статті 81 зазначеного Закону.

Отже, в разі коли суддя, призначений для проходження військової служби, зокрема за призовом під час мобілізації, на особливий період, трудові відносини між ним і судом регулюються нормою частини третьої статті 119 КЗпП, оскільки в Законі № 1402-VIII немає норми, яка б по-іншому регулювала ці відносини.

Таким чином, ВП ВС сформулювала висновок щодо застосування норм права у спірних правовідносинах: у разі проходження суддею військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, а також в інших випадках, передбачених частиною другою статті 39 Закону № 2232-XII, за ним зберігається місце роботи і посада на строк до закінчення особливого періоду або до дня фактичного звільнення. У цей період на суддю поширюється статус військовослужбовця, визначений нормативно-правовими актами, зокрема, гарантії правового і соціального захисту військовослужбовців, а суддівська винагорода судді не виплачується.

Отже, підсумовуючи викладене, слід зазначити, що законодавчі зміни, запроваджені Законом № 2352-IX, суттєво змінили правове регулювання збереження середнього заробітку працівникам, призваним на військову службу. Відповідно до чинного законодавства, з 19 липня 2022 року за такими працівниками зберігаються лише місце роботи та посада без виплати середнього заробітку, що підтверджено судовою практикою Верховного Суду. Верховний Суд також встановив, що норма частини третьої статті 119 КЗпП України застосовується й до суддів, у разі призову їх на військову службу, оскільки Закон України “Про судоустрій і статус суддів” не містить відповідної норми, а отже, нарахування та виплата суддівської винагороди у цей період не здійснюються, оскільки на суддю поширюється статус військовослужбовця з відповідними гарантіями правового і соціального захисту.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин : Закон України від 1 липня 2022 року № 2352-IX. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2352-IX#Text>

2. Постанова Верховного Суду від 28 червня 2023 року у справі № 753/12209/22 (провадження № 61-5606св23). *Єдиний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111906818>

3. Постанова Верховного Суду від 23 жовтня 2024 року у справі № 204/10216/22 (провадження № 61-7745св23). Єдиний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122578670>

4. Постанова ВП ВС від 13 березня 2025 року у справі № 320/10955/23 (провадження № 11-5апп25). Єдиний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126486069>

Ключові слова: працівники, призвані на військову службу, середній заробіток, воєнний стан, законодавство України, судова практика Верховного Суду.

Keywords: employees called up for military service, average earnings, martial law, legislation of Ukraine, case law of the Supreme Court.

Краснов Єгор Володимирович

Верховний Суд,

суддя, кандидат юридичних наук, доцент

СУДОВИЙ І ПОЗАСУДОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Права у сфері соціального забезпечення займають важливе місце серед соціальних прав людини, проголошених у міжнародно-правових актах та актах національного законодавства. Вони мають спільні риси з іншими соціальними правами. Водночас права у сфері соціального забезпечення характеризуються низкою ознак, які свідчать про їх юридичну своєрідність.

У ст. 46 Конституції України проголошене право громадян на соціальний захист та його гарантії [1].

Права у сфері соціального забезпечення спрямовані на задоволення основних потреб людини, що є однією з ключових категорій у праві соціального забезпечення. За своєю значимістю для цієї галузі її можна порівняти лише з категорією «соціальні ризики». Права у сфері соціального забезпечення спрямовані передусім на задоволення найнеобхідніших потреб особи.

Права людини у сфері соціального забезпечення, як і інші соціальні права, належать до позитивних прав, ефективне здійснення яких неможливе без активної підтримки держави. Одним із конституційних обов'язків України як соціальної держави є надання особі засобів існування в обсязі, необхідному для забезпечення достатнього життєвого рівня, право на який передбачене ст. 48 Конституції України.

Водночас Україна як демократична, соціальна, правова держава не тільки закріплює права у сфері соціального забезпечення у Конституції та інших законах. Важливе місце в юридичному механізмі забезпечення зазначених прав займають їх охорона та захист. Щодо останнього, то на підставі чинного законодавства можна виокремлювати судовий і позасудовий захист прав у сфері соціального забезпечення.